

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА
ІНСТИТУТ ВИЩОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
БОТАНІЧНИЙ САД ІМ. М. М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «ДЕСНЯНСЬКО-СТАРОГУТСЬКИЙ»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЛУБ'ЯНИХ КУЛЬТУР НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК
УКРАЇНИ БОТАНІЧНИЙ САД «ЯМПІЛЬСЬКИЙ»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ
КОНДРАТЮКА»
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА
КЗ СОР «СУМСЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»
КЗ СОР «КОНОТОПСЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»
КЗ СОР «ГЛУХІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»
КЗ СОР ЛЕБЕДИНСЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ ПРОФЕСОРА
М.І.СИТЕНКА
КЗ СОР «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

МАТЕРІАЛИ

I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

**«Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку
природничо-математичних наук та методик їх викладання»**

20–21 жовтня 2022 року

Глухів – 2022

УДК 378.4 (477-21) ГНПУ:001.891]-057.87(082)

М 34

Видається за рішенням ученої ради факультету природничої і фізико-математичної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (протокол № 3 від 14 жовтня 2022 року)

«Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку природничо-математичних наук та методик їх викладання»: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Глухів, 20-21 жовтня 2022 р.). Глухів, 2022. 370 с.

Редакційна колегія:

Хроленко М.В., кандидат педагогічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри біології та основ сільського господарства Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Бурчак Л.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри біології та основ сільського господарства Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Мегем О.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри біології та основ сільського господарства Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Нікітченко Н.Г., старший лаборант кафедри біології та основ сільського господарства Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

До збірника матеріалів конференції увійшли тези доповідей із актуальних проблемам, методів й науковими технологіями розвитку природничо-математичних наук та методик їх викладання в закладах освіти.

Матеріали будуть корисними для науковців, викладачів, учителів загальної середньої освіти, аспірантів, студентів, працівників природоохоронних організацій та всіх тих, хто цікавиться проблемами розвитку природничих наук та методик їх викладання.

Тексти тез подано в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідальність несуть автори.

© Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2022

© Автори публікацій, 2022

Олена Міськова,
аспірантка
Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
КЗ СОР «РЛП “Сеймський”»

ПРЕДСТАВЛЕНІСТЬ РІДКІСНИХ ВИДІВ РОСЛИН РЛП «СЕЙМСЬКИЙ» У РІЗНИХ ТИПАХ БІОТОПІВ

Раритетна компонента флори парку включає види рослин, які охороняються на міжнародному, державному та регіональному рівнях, оскільки їх популяції найбільше вразливі до впливу антропогенного навантаження та кліматичних змін. Тому, інвентаризація рідкісних видів РЛП Сеймський, з'ясування приуроченості до певних типів природних біотопів, без сумніву, належить до актуальних завдань сучасної флористики.

Дослідження проводилось у 2019–2022 рр. із використанням класичного порівняльного морфолого-еколого-географічного методу, маршрутним та напівстаціонарним способом. Основу досліджень складають оригінальні дані польових обстежень. Також були опрацьовані матеріали гербаріїв Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України (KW), Національного Ботанічного саду ім. М. М. Гришка НАН України (KWHN), Ніжинського державного університету ім. М. В. Гоголя (NZHU) та відомості з відкритих баз даних (iNaturalist, UkrBIN, GBIF). Для аналізу участі видів у різних типах біотопів за основу взято класифікаційну схему біотопів лісової та лісостепової зон за Я. П. Дідухом зі співавторами [1].

На території РЛП «Сеймський» за власними спостереженнями або гербарними зразками підтверджено місцезнаходження 31 рідкісного виду [2; 3], зокрема й виявлені нові. Популяції переважної більшості видів нечисельні.

На території парку зафіксовано 14 видів рослин, занесених до Червоної книги України, що були відмічені у 148 локалітетах, із яких 93 – нові для регіону дослідження. Найбільше поширеними є *Epipactis helleborine* (L.) Crantz. та *Gladiolus tenuis* M. Vieb. Новий для парку вид *Orchis palustris* Jacq. був знайдений на березі озера В'юне (с. Озаричі).

На території парку також відмічено 17 видів рослин, які включені до Переліку регіонально рідкісних, вони виявлені у 107 локалітетах, з яких новими є 48. Найбільш поширеними видами є: *Crataegus ucrainica* Pojark., *Corydalis intermedia* (L.) Murat, *Digitalis grandiflora* Mill., *Inula helenium* L., *Jurinea cyanoides* (L.) Rchb. s.l., *Nymphaea candida* J.et C. Presl. Вперше на території парку знайдений *Parnassia palustris* L. (болото між селами Нова Шарпівка та Яцине).

Встановлено, що рідкісні види рослин РЛП «Сеймський» найчастіше представлені у складі різних класів наступних типів природних біотопів:

1. Біотопи континентальних водойм. С 1.31 Багаторічні макрофіти з кореневищами *Nymphaea alba* L., *Nymphaea candida* J.et C.Presl: *N. alba*, *N. candida*.

2. Перезволожені біотопи трав'яного типу (болотна та прибережно-водна рослинність). D 2.1 Болота евтрофного типу, що формуються в заплавах при акумуляції органіки шляхом її перерозподілу (Magnocaricetalia): *Dactylorhiza incarnata* (L.) Soó., *Gentiana pneumonanthe* L., *Parnassia palustris*.

3. Злаково-трав'янисті мезо- та ксеротичні біотопи з домінуванням гемікриптофітів, що формуються в умовах помірного або недостатнього зволоження (луки, степи, пустоші). E 1.2 Мезофітні справжні луки та різнотравні угруповання на помірно зволжених лучних ґрунтах (*Arrhenatheretalia elatioris*): *Gladiolus tenuis*, *Iris sibirica* L.; E 1.31 Луки на збіднених дерново-підзолистих ґрунтах на піщаних відкладах (*Agrostis capillaris*, *A. vinealis*, *Calamagrostis epigeios*): *Gladiolus tenuis*, *Dactylorhiza incarnata*.

4. Біотопи фанерофітного типу (ліси, чагарники). G 1.2 Широколистяні ліси та чагарники (*Quercu-Fagetea*, *Quercetea robori-petraea*): *Allium ursinum* L., *Epipactis helleborine*, *Platanthera chlorantha* (Cust.) Rchb., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Corydalis intermedia*, *C. cava* (L.) Schweigg. & Koerte; G 2.21 Ліси *Pinus sylvestris*: *Pulsatilla patens* (L.) Mill.s.l., *Pulsatilla pratensis* (L.) Mill. s.l., *Sempervivum ruthenicum* Schnittsp. & C.B.Lehm,

Lycopodium clavatum L.; G 3.1 Сосново-дубові ліси: *Lilium martagon* L., *Iris hungarica* Waldst. et Kit, *Epipactis helleborine*, *Pulsatilla patens*, *Digitalis grandiflora*, *Jurinea cyanoides*, *Campanula persicifolia* L..

Основними загрозами та причинами зменшення чисельності рідкісних видів парку є порушення їхніх місцезростань внаслідок сільськогосподарської, дровозаготівельної та меліоративної діяльності. Заходи для збереження популяцій досліджуваних видів рослин повинні здійснюватися комплексно на біотопічному рівні. Розроблено рекомендації для охорони рідкісних видів рослин РЛП «Сеймський».

Подяка. Дослідження проводилось за підтримки The Rufford Small Grants Foundation в рамках проекту «Study of rare plants of Seymskiy Regional Landscape Park (Ukraine, Sumy Oblast)».

Список використаних джерел

1. Дідух Я. П., Фіцайло Т. В., Коротченко І.А. та ін. Біотопи лісової та лісостепової зон України. Київ : ТОВ Макрос, 2011. 288 с.
2. Міськова О. Рідкісні види флори регіонального ландшафтного парку «Сеймський». *Альманах «QN»: збірник наукових праць студентів II Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції «Студентський науковий вимір проблем природничо-математичної освіти в контексті інтеграції України до єдиного європейського і світового освітнього простору»*. Суми : Видавничий дім «Ельдорадо», 2020, № 10. С. 188–194.
3. Міськова О.В. Поширення регіонально рідкісних видів рослин Сумської області на території регіонального ландшафтного парку «Сеймський». *Сучасні фітосозологічні дослідження в Україні: зб. наукових праць з нагоди вшанування пам'яті видатного фітосозолога, д-ра біол. наук, проф. Т.Л. Андрієнко-Малюк (1938–2016 рр.)*. Київ : Талком, 2021. № 5. С. 53–59.
4. Офіційні переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України (довідкове видання) / Уклад.: Т. Л. Андрієнко, М. М. Перегрим. Київ : Альтерпрес, 2012. 148 с.
5. Червона книга України. Рослинний світ / Ред. Я. П. Дідух. Київ : Глобалконсалтинг, 2009. 900 с.